

Forskrift om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver

Hjemmel: Fastsatt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap xx.xx 2014 med hjemmel i lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlige stoffer og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) § 5, § 6, § 20a, § 22, § 26, § 27 og § 43, jf. delegeringsvedtak 1. september 2003 nr. 1161.

EØS-henvisninger: EØS-avtalens vedlegg xx kapittel X (forordning (EU) nr. 98/2013)

Kapittel 1 – Alminnelige bestemmelser

§ 1 Formål

Forskriften skal bidra til at utgangsstoffer for eksplosiver ikke kommer på avveie eller havner i urette hender og verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot uønskede tilsiktede hendelser, uhell og ulykker ved håndtering av disse stoffene.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder enhver håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver.

Forskriften gjelder ikke produkter, pyrotekniske artikler, utstyr mv. eller legemidler som lovlig er gjort tilgjengelig for privatpersoner, som nevnt i forordning (EU) nr. 98/2013 om markedsføring og bruk av utgangsstoffer for eksplosiver artikkel 2 nr. 2.

§ 3 Gjennomføring av forordning (EU) nr. 98/2013

EØS-avtalens vedlegg xx kapittel X (forordning (EU) nr. 98/2013 om markedsføring og bruk av utgangsstoffer for eksplosiver) gjelder som forskrift med de endringer og tillegg som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 4 Definisjoner

I denne forskriften betyr:

- a) Utgangsstoffer for eksplosiver: stoffer nevnt i vedlegg 1 og 2 til forordning (EU) nr. 98/2013 om markedsføring og bruk av utgangsstoffer for eksplosiver, og stoffblandinger eller stoffer som inneholder stoffer nevnt i vedlegg 1 og 2. De angitte konsentrasjonsgrenser i vektprosent gjelder, med mindre annet uttrykkelig fremkommer av bestemmelser i denne forskriften.

Stoffer i vedlegg 1

Hydrogenperoksid, over 12 vektprosent
Nitrometan, over 30 vektprosent
Salpetersyre, over 3 vektprosent
Kaliumklorat, over 40 vektprosent
Kaliumperklorat, over 40 vektprosent
Natriumklorat, over 40 vektprosent
Natriumperklorat, over 40 vektprosent

Stoffer i vedlegg 2

Heksamin
Svovelsyre
Aceton
Kaliumnitrat
Natriumnitrat
Kalsiumnitrat
Kalsiumammoniumnitrat
Ammoniumnitrat (16 vektprosent eller mer nitrogen fra ammoniumnitrat)

- b) Stoff: et kjemisk grunnstoff og dets forbindelser, i naturlig tilstand eller fremkommet ved en fremstillingsprosess, herunder ethvert tilsetningsstoff som er nødvendig for å bevare stoffets stabilitet samt enhver urenheter som følger av prosessen som benyttes, men med unntak av ethvert løsemiddel som kan utskilles uten å påvirke stoffets stabilitet eller endre dets sammensetning.
- c) Stoffblanding: en blanding eller løsning som består av to eller flere stoffer.
- d) Sluttbruker: enhver som bruker eller forbruker utgangsstoffer for eksplosiver i egen virksomhet, og ikke videreselger eller på annen måte gjør stoffene tilgjengelig for andre.
- e) Virksomhet: ethvert offentlig og privat foretak uansett om foretaket er etablert med henblikk på forretningsmessig fortjeneste eller ikke.
- f) Privatperson: defineres som i forordning (EU) nr. 98/2013 artikkel 3 nr. 7.
- g) Innførsel (import): defineres som i forordning (EU) nr. 98/2013 artikkel 3 nr. 5.
- h) Håndtering: enhver omgang med utgangsstoffer for eksplosiver slik som tilvirkning, oppbevaring, behandling, transport, lasting, lossing, erverv, handel, innførsel, utførsel, overføring, bruk og tilintetgjøring.

§ 5 Krav til aktsomhet

Enhver som håndterer utgangsstoffer for eksplosiver plikter, uavhengig av angitte konsentrasjonsgrenser, å vise aktsomhet og gjøre det som er nødvendig for å hindre at stoffene kommer på avveie eller havner i urette hender, og forebygge ulykker.

§ 6 Forbud for privatpersoner

Etter forordning (EU) nr. 98/2013 artikkel 4 nr. 1, skal utgangsstoffer for eksplosiver i forordningens vedlegg 1 ikke gjøres tilgjengelig for eller innføres, besittes eller brukes av privatpersoner. Det er ikke tillatt med utførsel av utgangsstoffer for eksplosiver som nevnt i vedlegg 1 til forordning nr. 98/2013 til privatpersoner. Utgangsstoffer for eksplosiver i forordningens vedlegg 1 kan kun gjøres tilgjengelig for virksomheter med et yrkesmessig behov.

Privatpersoner har ikke anledning til å søke norske myndigheter om lisens mv. etter forordning (EU) nr. 98/2013 artikkel 4.2 og 4.3.

Privatpersoner og virksomheter uten yrkesmessig behov skal ikke ha tilgang til stoffer eller stoffblandinger med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat etter forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften), av 30. mai 2008 nr. 516, jf. forordning (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, vurdering, godkjenning og restriksjoner av kjemikalier, vedlegg XVII, kapittel 58.

§ 7 Nasjonalt kontaktpunkt

KRIPOS er nasjonalt kontaktpunkt for rapportering av mistenkelige transaksjoner, betydelig og uforklarlig svinn og tyveri etter forordning (EU) nr. 98/2013 artikkel 9.2.

Kapittel 2 - Krav til organisatoriske tiltak og fysisk sikring

§ 8 Krav til registrering av virksomhet

Virksomheter som vil innføre, produsere, bruke, besitte, omsette eller på annen måte gjøre tilgjengelig utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning (EU) nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat, må være registrert i Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret. Virksomheter

hjemmehørende i utlandet som ikke er registrert i Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret må kunne fremvise tilsvarende dokumentasjon fra offentlig registreringsmyndighet i eget hjemland.

§ 9 Krav til deklarerer og innmelding

Enhver som produserer eller innfører utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning (EU) nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat, skal deklarerer disse til Miljødirektoratet for elektronisk registrering i produktregisteret. Slik deklarerer gjelder uavhengig av mengde og bruksområde, og skal inneholde fullstendig kjemisk sammensetning. Deklareringsplikten gjelder også ved innførsel til eget bruk i virksomheten.

Deklarering etter første ledd skal foretas senest når produksjon, omsetning eller yrkesmessig bruk begynner i Norge. Den deklareringspliktige virksomhet skal uten ugrunnet opphold og av eget tiltak oppdatere opplysningene i produktregisteret dersom det skjer endringer i innsendt informasjon. Opplysninger om faktisk mengde som er produsert, importert og eksportert per år skal rapporteres årlig.

Virksomheter som ikke har deklareringsplikt etter første ledd og som vil omsette eller på annen måte gjøre tilgjengelig utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning (EU) nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat, skal sende melding til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap for elektronisk registrering i SamBas. Meldingen skal spesifisere hvert enkelt utgangsstoff.

Melding etter tredje ledd skal være registrert før kjøp eller annet erverv av utgangsstoffer for eksplosiver foretas. Ved endringer av hvilke utgangsstoffer for eksplosiver som omsettes eller på annen måte gjøres tilgjengelig, skal melding sendes tilsvarende og uten ugrunnet opphold.

§ 10 Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

Virksomheter skal kartlegge farer og problemer som kan oppstå ved håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver og på denne bakgrunn vurdere risiko. Risikovurderingen skal inkludere eksterne og interne forhold, herunder risikoen for uønskede tilsiktede hendelser.

Virksomheter skal på bakgrunn av risikovurderingen utarbeide planer og gjennomføre tiltak for å hindre at utgangsstoffer for eksplosiver kommer på avveie eller havner i urette hender, og forebygge uhell.

Virksomheter skal sørge for at alle som håndterer utgangsstoffer for eksplosiver har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter som gjør dem i stand til å utføre oppgavene på en sikker og forsvarlig måte.

§ 11 Plikt til å rapportere om mistenkelige transaksjoner, tyverier eller betydelig og uforklarlig svinn

Virksomheter som håndterer utgangsstoffer for eksplosiver plikter å rapportere til KRIPOS mistenkelige transaksjoner eller forsøk på slike, tyverier eller betydelig og uforklarlig svinn av utgangsstoffer etter forordning (EU) nr. 98/2013 artikkel 9.

Virksomheter skal jevnlig føre oversikt med beholdningen av utgangsstoffer for eksplosiver, for raskt å kunne identifisere tyveri eller betydelig og uforklarlig svinn.

Denne bestemmelsen og artikkel 9 i forordning (EU) nr. 98/2013 gjelder uavhengig av angitte konsentrasjonsgrenser i forordningens vedlegg 1.

§ 12 Krav til oversikt over leverandører og kunder

Alle virksomheter skal ha en oversikt over foretatte transaksjoner med utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning (EU) nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat.

Oversikten skal inneholde:

- a) opplysninger om kunden eller leverandørens navn, adresse og foretaksnummer,
- b) opplysning om den enkelte transaksjon, herunder navn på varen som inneholder utgangsstoff for eksplosiver, mengde, dato og sted for transaksjon, navn på person som foretar innkjøp, oppgjørsmetode og planlagt bruksområde og
- c) opplysning om kunden er sluttbruker.

For nye kunder skal oversikten etter andre ledd også inneholde en signert erklæring om at:

- a) utgangsstoffene for eksplosiver i første ledd ikke skal gjøres tilgjengelig for, innføres, besittes eller brukes av privatpersoner
- b) kunden er kjent med de plikter som følger av denne forskriften, og
- c) innmelding etter § 9 er foretatt, hvor den nye kunden skal videreselge utgangsstoffene for eksplosiver. Dette gjelder også for eksisterende kunder som er sluttbrukere og som skal starte med videresalg.

Opplysninger om transaksjoner etter andre og tredje ledd skal oppbevares i minst fem år og skal samlet videreformidles tilsynsmyndighetene på forespørsel.

§ 13 Informasjonsplikt til neste ledd i omsetningskjeden

Virksomheter som selger eller på annen måte tilgjengeliggjør utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning (EU) nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat til en annen virksomhet, skal gi skriftlig informasjon om at utgangsstoffene er underlagt begrensninger og ikke skal gjøres tilgjengelig for, innføres, besittes eller brukes av privatpersoner.

Virksomheter som selger eller på annen måte tilgjengeliggjør utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 eller 2 til forordning (EU) nr. 98/2013 til en annen virksomhet, skal gi skriftlig informasjon om plikten til å rapportere mistenkelige transaksjoner, tyveri eller betydelig og uforklarlig svinn.

Informasjonsplikt etter første og andre ledd gjelder kun for nye kundeforhold eller ved overlevering av stoffer eller stoffblandinger som er nye for en eksisterende kunde. Informasjonsplikten skal være oppfylt senest ved levering.

§ 14 Legitimasjonskrav

Den som på vegne av en virksomhet foretar kjøp eller annet erverv av utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning (EU) nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat, må fremvise gyldig legitimasjon og dokumentere sin tilknytning til virksomheten. Dersom kjøp eller erverv skjer uten vedkommendes personlige fremmøte, kan bekreftet kopi av gyldig legitimasjon benyttes.

Ved kjøp eller annet erverv av ammoniumnitrat med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat, må det i tillegg fremlegges særskilt dokumentasjon på yrkesmessig behov.

Kravene i første og andre ledd gjelder ikke for etablerte kundeforhold der personen som foretar innkjøp og vedkommendes tilknytning til aktuelle virksomhet eller yrkesmessig behov er kjent for selger.

§ 15 Krav til oppbevaring av utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1

Virksomheter skal oppbevare utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning nr. 98/2013 utilgjengelig for uvedkommende og forsvarlig innelåst i bygning, rom, innretning eller skap, eller innenfor et adgangskontrollert og inngjerdet område. Denne bestemmelse gjelder for alle ledd i omsetningskjeden, også sluttbrukere.

Virksomheter skal innføre ytterligere sikring, som for eksempel kameraovervåkning, vakthold, alarm eller ekstra innbruddssikring, dersom risikovurderingen etter § 10 tilsier det.

På utsalgssteder skal utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning nr. 98/2013 oppbevares på områder som er utilgjengelige for kunder.

§ 16 Krav til oppbevaring og lagring av stoffer og stoffblandinger med 16 vektprosent eller mer nitrogen fra ammoniumnitrat

Virksomheter skal oppbevare stoffer og stoffblandinger med 16 vektprosent eller mer nitrogen fra ammoniumnitrat utilgjengelig for uvedkommende og forsvarlig innelåst i bygning, rom, innretning eller skap, eller innenfor et adgangskontrollert og inngjerdet område, med mindre annet uttrykkelig fremgår av denne bestemmelses tredje ledd. Denne bestemmelse gjelder for alle ledd i omsetningskjeden, også sluttbrukere.

Virksomheter skal innføre ytterligere sikring, som for eksempel kameraovervåkning, vakthold, alarm eller ekstra innbruddssikring, dersom risikovurderingen etter § 10 tilsier det.

Jordbrukere som ikke kan oppbevare stoffer og stoffblandinger fra og med 16 til 28 vektprosent nitrogen fra ammoniumnitrat etter kravene i første ledd, skal ha lager- og oppbevaringssted under daglig oppsyn, skjernet fra offentlig vei og ikke lett synlig eller tilgjengelig for uvedkommende. Dersom lager- eller oppbevaringssted ikke er under daglig oppsyn, skal oppbevaring skje i avlåst egnet bygning, utendørs på et avlåst område eller med annen låsbar innretning. Slike lagrings- eller oppbevaringssteder skal være under jevnlig oppsyn og ikke lett tilgjengelig for uvedkommende. For jordbrukere som oppbevarer gjødsel med mer enn 28 vektprosent nitrogen fra ammoniumnitrat, gjelder kravene i første ledd.

Denne bestemmelse gjelder ikke for stoffer eller stoffblandinger med ammoniumnitrat som skal brukes til lovlig tilvirkning av sprengstoff, jf. forskrift av 26. juni 2002 nr. 922 om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff.

§ 17 Lager

Enhver virksomhet som håndterer utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat, plikter på forespørsel fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap å opplyse om lager og lagerbeliggenhet, mengden av utgangsstoffer for eksplosiver som oppbevares og hvilke sikringstiltak som er iverksatt.

Virksomheter skal ha rutiner for og oversikt over hvem som har adgang til lager- eller oppbevaringssted.

Kapittel 3 – Øvrige bestemmelser

§ 18 Transport

Virksomheter som håndterer utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat, som ikke omfattes av bestemmelsene i forskrift av 1. april 2009 nr. 384 om landtransport av farlig gods, skal bare tilby transportoppdrag til transportører som er tilfredsstillende identifisert.

Utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent nitrogen eller mer fra ammoniumnitrat må ikke overlates for transport til noen som åpenbart mangler kunnskap og ferdigheter, eller ikke har materiell for å kunne gjennomføre en forsvarlig transport.

§ 19 Krav til destruksjon

Virksomheter eller privatpersoner som ikke lovlig besitter, innfører eller forsøker å innføre utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning nr. 98/2013 eller med 16 vektprosent eller mer nitrogen fra ammoniumnitrat, plikter å betale omkostningene ved forsvarlig destruksjon.

Kapittel 4 – Avsluttende bestemmelser

§ 20 Dokumentasjon

Enhver som håndterer utgangsstoffer for eksplosiver, skal til enhver tid kunne dokumentere at krav i lov og forskrifter, vilkår for dispensasjon og øvrige vilkår fastsatt av tilsynsmyndigheten er tilfredsstillt.

§ 21 Tilsynsmyndighet

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap fører tilsyn med at bestemmelsene i denne forskriften blir overholdt.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan la andre offentlige eller private sakkyndige føre tilsyn på sine vegne.

Ved utøvelsen av tilsynet gjelder brann- og eksplosjonsvernloven §§ 33 - 36.

§ 22 Dispensasjon

I særlige tilfeller og forutsatt at det ikke vil stride mot forordning (EU) nr. 98/2013, kan Justis- og beredskapsdepartementet eller den Justis- og beredskapsdepartementet bemyndiger, gjøre unntak fra denne forskriften.

Ved vurderingen av om det kan gis dispensasjon fra forbudet i § 6, første ledd, skal det blant annet legges vekt på om søkeren er skikket, har et dokumentert legitimt behov, om det finnes alternative egnede stoffer eller stoffblandinger, bruksformål, omsøkt mengde og konsentrasjon, søkeperiodens lengde, og søkerens mulighet for å oppfylle sikringskravene etter denne forskrift.

Den som får innvilget dispensasjon er i dispensasjonsperioden forpliktet til å følge de vilkår som gis. Manglende etterlevelse kan gi grunnlag for bortfall av dispensasjonen og bruk av reaksjonsmidler, jf. § 23.

§ 23 Reaksjonsmidler

Ved overtredelse av forskriften eller vedtak truffet i medhold av denne, gjelder brann- og eksplosjonsvernloven §§ 37 - 40 og § 42.

§ 24 Klage

Vedtak truffet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan påklages til Justis- og beredskapsdepartementet.

§ 25 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft **xx.xx.20xx**

§ 26 Overgangsbestemmelser

Krav til deklarerings og innmelding etter § 9 trer i kraft 1.januar 2015.

Unntak for privatpersoners besittelse og bruk av utgangsstoffer for eksplosiver i vedlegg 1 til forordning nr. 98/2013 i perioden frem til 2. mars 2016, fremgår av forordning (EU) nr. 98/2013 om markedsføring og bruk av utgangsstoffer for eksplosiver artikkel 16.